

Průlom opevněného prostoru tankovou (motostřeleckou) divizí

*Podplukovník Vladimír Polcar,
podplukovník Ladislav Dyčka*

Operační a takticko-technická charakteristika opevněných prostorů

Výhody opevněných prostorů připravených již v míru z operačního a taktického hlediska:

- jednotlivá pásma a postavení plně využívají charakteru terénu, čímž se zvyšuje jejich odolnost a obranyschopnost;
- je vytvořena plná taktická souvislost opevnění na celou délku i hloubku opevněného prostoru;
- je zabezpečena dostatečná hustota paleb na celé frontě a možné soustředění paleb na důležitých úsecích obrany;
- při výstavbě opevnění je možno použít vysoce kvalitní stavební materiál;
- v systému opevněného prostoru jsou různé typy objektů, které mají překvapit útočníka a přinutit ho měnit způsob útoku na jednotlivé objekty;
- je zabezpečena kruhová obrana jednotlivých objektů i celých opevněných úseků;
- jednotlivé objekty je možno důkladně zamaskovat;
- je vytvořen odpovídající systém velení během boje podzemním uložením kabelů a rádiovým spojením;
- je zabezpečeno organizované zásobování jednotlivých objektů podzemními chodbami.

Je reálný předpoklad, že nedostatky, které měly opevněné prostory před druhou světovou válkou, a to hlavně jejich malá hloubka (od 5—20 km), koncepce pasivní obrany těchto pásem bez dostatečné součinnosti s pozemními vojsky a poměrně slabá protitanková obrana, jsou přehodnoceny, výzbroj zmodernizována a přijata koncepce aktivní obrany.

Na západním válečném předpokládáme, že opevněné prostory budou využívat vážné terénní překážky, jako jsou široké vodní toky (ř. NECKAR, RHEIN), horské a lesní masívy (SCHWARZWALD) a ve spojení s připravenou obranou polního typu budou vytvářet tak dosti značnou hloubku 80—100 km.

Počet postavení může být různý podle kapacity operačních směrů a možností jejich účelného přehrazení.

Postavení opevněného prostoru je obvykle členěno do dvou sledů — sledu pozorovacího a sledu hlavního odporu.

Např. v systému MAGINOTOVY LINIE může být sled pozorovací uskupen z pevnůstek lehkého a středního typu. Jeho úkolem pak může být donutit útočníka k rozvinutí sil a způsobit mu ztráty ještě před jeho příchodem k opevnění sledu hlavního odporu.

Sled hlavního odporu je uskupen z pevností těžkého typu a doplněn v mezerách pevnůstkami lehkého a středního typu.

Hustota pevnůstek na 1 km fronty může být různá.

V pozorovacím sledu MAGINOTOVY LINIE pohybovala se hustota lehkých objektů 4—6 na 1 km. Z tohoto počtu byl průměrně 1 objekt izolovaný nebo středního typu.

Ve sledu hlavního odporu je hustota objektů obdobná a vzdálenost mezi jednotlivými nebo izolovanými objekty podle charakteru terénu činí 700—1200 m.

Hlavní typy objektů stálého opevnění

Objekty mají různou odolnost a jsou bezpečné proti:

- střelám malorážových zbraní a dělostřeleckým střelám malé a střední ráže;
- jednotlivým dělostřeleckým střelám do ráže 210 mm;
- leteckému bombardování a dělostřeleckým střelám největší ráže.

Uvedeným stupňům odolnosti odpovídá způsob stavby objektů.

Odolnost	Druh materiálu	Stropy a stěny směrem k útočníkovi	Stěny odvrácené	Vnitřní stěny	Síla pancíře
lehká	železobeton, lomový kámen, cihlové zdivo	pod 1,5 m	pod 1 m	0,15—1,0 m	do 50 mm
střední	železobeton	1,5—2,75 m	1,0—1,5 m	0,15—1,0 m	do 200 mm
těžká	železobeton	2,75—3,5 m	1,5—3,5 m	0,15—1,0 m	300—400 mm

Z pancíře jsou zhotoveny otočné zdvižné střelecké nebo pozorovací věže, pevně vestavěné střelecké nebo otočné a zdvižné pozorovací kopule a vchodové dveře.

Opevněné prostory mohou být obsazovány vzhledem k nutnosti speciálního výcviku pevnostními svazky a útvary, připravenými již v míru k boji. Tyto budou bojovat v úzké součinnosti s pozemními svazky a útvary i ostatními druhy vojsk, aby zvýšily aktivnost obrany.

Proto při organizaci průlomu opevněného prostoru počítáme jak s odporem jednotlivých objektů, tak i s aktivní činností pozemních vojsk, a to hlavně před i za opevněným prostorem. Počítáme též, že jednotlivé objekty i celá postavení budou zajištěna hustou sítí protitankových příkopů, minovými poli a zátarasy všeho druhu.

Možnosti použití soudobých bojových prostředků na objekty opevněného prostoru a jejich účinky

a) Možnosti ničení objektů jadernými zbraněmi

Objekty stálého opevnění je možno klasifikovat jako trvalé obranné stavby. Podle dostupných pramenů potřebujeme tyto přetlaky v tlakové vlně:

- ke zničení objektů 20—200 kg/cm²,
- ke střednímu poškození 10—20 kg/cm²,
- k lehkému poškození 5—10 kg/cm².

Za vyřazené objekty počítáme již ty, které jsou středně poškozené.

Vzhledem k poměrně malým plošným velikostem jednotlivých objektů opevnění bude výhodnější používat převážně pozemních úderů. Tím se ovšem vojska vydávají v nebezpečí účinků radiačního záření při průlomu opevněného prostoru. Pozemní údery proto použijeme s takovým časovým předstihem, aby pokles radiace do doby příchodu útočících vojsk byl na přípustných normách. Tím však je dána i možnost obnovení bojeschopnosti jednotek v opevněném prostoru. Bude proto lépe k bezprostřednímu zabezpečení průlomu používat vzdušné výbuchy.

Poloměry poškození objektů tlakovou vlnou

RÁŽE	Zničení (20 kg/cm ²)		Střední poškození (10 kg/cm ²)		Lehké poškození (5 kg/cm ²)	
	vzdušný	pozemní	vzdušný	pozemní	vzdušný	pozemní
50 kt	170 m	340 m	210 m	410 m	600 m	650 m
100 kt	220 m	430 m	260 m	520 m	750 m	820 m
1 mt	500 m	1000 m	600 m	1150 m	1600 m	1800 m

Při teoretickém propočtu za ideálních podmínek bude potřeba ke zničení objektů na 1 km fronty (při hustotě 6 objektů):

- při pozemním výbuchu 3—4 nálože 50 kt nebo 2—3 nálože 100 kt;
- při vzdušném výbuchu 5—6 náloží 50 kt nebo 4—5 náloží 100 kt.

Jde o zničení jen jedné linie objektů.

Použití jaderné zbraně ke zničení objektů v pásmech průlomu bude účelné ve třech etapách:

1. etapa — v prvním hromadném úderu strategickými raketovými jednotkami s použitím pozemních výbuchů;
2. etapa — před příchodem vlastních vojsk k opevněnému prostoru operačně taktickými raketovými jednotkami s použitím převážně pozemních výbuchů;
3. etapa — k zabezpečení vlastního průlomu v rámci palebné přípravy operačně taktickými a taktickými raketovými jednotkami s použitím vzdušných výbuchů.

b) Použití dělostřelectva a tanků k umlčování a ničení objektů stálého opevnění

Důležitou úlohu v rámci palebné přípravy průlomu opevněného prostoru bude mít dělostřelectvo.

Dělostřelecká příprava průlomu bude mít své zvláštnosti hlavně v délce a ve využití přímé střelby.

Délka dělostřelecké přípravy bude závislá na

— charakteru opevněného prostoru (hustotě objektů, odolností jednotlivých objektů);

— stupni zničení nebo rozrušení objektů po předcházejících jaderných úderech;

— úsilí vyčleněného letectva a jeho úkolů;

— množství přidělené dělostřelecké munice a počtu dělostřeleckých hlavních.

K získání potřebné hustoty dělostřeleckých hlavních v pásmu průlomu svazku můžeme používat veškeré organické dělostřelectvo svazku, dělostřelecké jednotky svazků druhého sledu armády, protitankové zálohy a přibrat i tankové jednotky druhého sledu (zálohy) tohoto svazku.

Dělostřelectvo v rámci dělostřelecké přípravy průlomu má tyto hlavní úkoly:

— ničit a umlčovat prostředky jaderného napadení v sestavě vojsk opevněného prostoru;

— bořit objekty, umlčovat jejich osádky, ničit nepřátelská vojska v objektech polního typu;

— ničit nepřátelské dělostřelectvo a minomety;

— umlčovat a oslepovat objekty k ochraně boků útočících vojsk.

Zvláštností použití dělostřelectva je využití hlavní velké ráže k boření objektů přímou střelbou a palbou z polozakrytých palebných postavení na čelní stěny, střilny a pancéřové kopule.

Ve značné míře můžeme použít dýmového střeliva k oslepování objektů a chemického střeliva k ničení živé síly po částečném rozboření objektů a narušení jejich ochranných vlastností.

c) Použití ženijního vojska

Vzhledem k široké síti protitankových příkopů a zátarasů všeho druhu v systému opevněného prostoru a požadavku zabezpečit postup tanků při průlomu, budou kladeny na ženijní zabezpečení vojsk značné požadavky.

Půjde především o tyto úkoly:

— ražení průchodů v minových polích;

— přemostování protitankových příkopů;

— ničení střilen, pancířů, vchodů a kopulí pevnůstek po jejich ovládnutí;

— zabezpečení vojsk proti možným protiztečím nepřitele.

Úloha a místo tankové (motostřelecké) divize při průlomu opevněného prostoru

Základním předpokladem úspěchu v útočné operaci je maximální využívání atomových úderů a odvážné pronikání tankových svazků do hloubky sestavy nepřítele v součinnosti se vzdušnými výsadky.

Vzhledem k tomu, že vzdálenost tankových svazků od ostatních sil armády bude v průběhu operace postupně narůstat, je reálný předpoklad, že tankové svazky vejdou ve styk s opevněným prostorem v hloubce obrany nepřítele jako první. Tyto svazky se budou snažit opevněné prostory obejít, aby nesnižovaly tempo operace. Nebude-li možno prostor obejít, budeme organizovat průlom z chodu nebo s přípravou.

Průlom z chodu bude méně pravděpodobný i po předcházejících úderech jadernými zbraněmi vzhledem k poměrně malým účinkům tlakové vlny na stálé

objekty, dále k nutnosti důkladného ženijního zabezpečení, organizovat velení a palebnou přípravu průlomu.

Tanková nebo motostřelecká divize může útočit na opevněný prostor v pásmu do 20 km, pluk v úseku do 6 km. Vycházíme z toho, že jeden úderný odřad bude prolamovat na šířce do 1 km a mezi údernými odřady budou mezery až několik kilometrů.

Větší šířka pásma průlomu dovolí průlom na nejslabších místech opevněného prostoru a obcházet, popřípadě jen blokovat silně vybudované uzly odporu.

Charakter opevněného prostoru vyžaduje, aby jej divize prolamovala na jednom směru na souvislé frontě v šířce 6—8 km (podle počtu úderných odřadů v prvním sledu).

Tím se vytvoří i souvislé pásmo průlomu, zabezpečující nerušený přesun druhých sledů a záloh. Tak byla prolamována silně vybudovaná obrana nepřítele ve Velké vlastenecké válce (avšak v mnohem užším úseku průlomu).

V soudobých podmínkách je však tento způsob v rozporu s požadavkem rozptýlení vojsk, které chrání vojska před jadernými údery nepřítele. Proto budeme prolamovat obranu nepřítele na jednotlivých směrech a údery do boku rozšiřovat pásmo průlomu tak, aby se vytvořilo postupně souvislé pásmo.

Při průlomu opevněného prostoru budeme stavět vojskům úkoly tak, jak jsou uvedeny v polním řádu pro útok bez použití jaderných zbraní — tj. divizi bližší, následující a úkol dne, pluku — bližší, následující úkol a směr dalšího útoku; údernému odřadu — bližší úkol a směr dalšího útoku.

Bližší úkol divize bude průlom 1. a 2. postavení 1. pásma; následující — dokončení průlomu 1. pásma opevněného prostoru; úkol dne — rozvíjení úspěchu do hloubky a vyjití do prostoru, jehož ovládnutím jsou vytvořeny podmínky pro další rychlé rozvíjení útoku. Má-li opevněný prostor dvě pásma (což je výjimka), bude úkol dne — průlom 2. pásma opevněného prostoru.

Bližší úkol pluku bude ovládnutí prvního postavení, následující průlom 2. postavení pásma obrany.

Bližší úkol úderného odřadu bude zpravidla ovládnutí objektů v prvním postavení opevněného prostoru. Úderným skupinám se určuje objekt zteče — zpravidla ovládnutí jednoho objektu.

Průměrné tempo útoku nebude zpravidla přesahovat 1—1,5 km za hodinu, což je odůvodněno především nutností organizovat průlom každého postavení víceméně samostatně a k tomuto průlomu organizovat též palebnou přípravu. Rovněž postup mezi jednotlivými postaveními nebude zvlášť rychlý, neboť mezery budou zpravidla vyplněny pevnostkami lehkého typu.

Proto hloubka úkolu divize na den boje nebude zpravidla přesahovat 30 až 50 km (v závislosti na hustotě objektů a celkové hloubce opevněného prostoru).

Při organizaci průlomu může být ve prospěch divize vysazen operační výsadek v síle až do brigády, a to buď za opevněný prostor s cílem nedovolit přísun operačních záloh, nebo i částí sil do opevněného prostoru, kde po atomových úderech nestačil nepřítel obnovit narušená postavení.

Bojová sestava divize

Bojová sestava divize při průlomu opevněného prostoru má odpovídat zámyslu operace a úkolu divize, stanoveného velitelem armády a zabezpečovat co nejefektivnější využití vojsky výsledků jaderných úderů, soustředění úsilí na

směru hlavního úderu, neustálé narůstání úsilí, těsnou součinnost zejména mezi tanky, motostřeleckými jednotkami s raketovými útvary, dělostřelectvem, ženijními a chemickými jednotkami, ochranu vojsk před zbraněmi hromadného ničení a účelné využití terénu, zejména skrytých přístupů k hlavním objektům opevněného prostoru.

Na bojovou sestavu divize bude mít značný vliv hloubka opevněného prostoru, síly a prostředky vojsk v něm.

V druhé světové válce např. pluky při průlomu silně opevněné obrany členily svou bojovou sestavu až do tří sledů.

Motostřelecká divize bude mít zpravidla 2—3 motostřelecké pluky v 1. sledu, tankový pluk v druhém sledu (v záloze), tanková divize — 2 tankové a motostřelecký pluk v prvním sledu, tankový pluk ve druhém sledu, přičemž pro nedostatek motostřeleckých jednotek část msp bude zpravidla přidělována tp prvního sledu.

Jádrem bojových sestav pluků budou úderné odřady. Úderné odřady podle svého úkolu a v závislosti na směru průlomu mohou být ve složení:

- u msd 2—3 motostřelecké roty, 1—2 tankové roty;
- u td 2—3 tankové roty, 1 maximálně 2 motostřelecké roty.

Dále budeme úderným odřadům přidělovat 1—2 dělostřelecké baterie, včetně protitankových, četu naváděcích zařízení PTRS, četu BzK, do ženijní roty, vybavené trhavinami a usměrněnými náložemi, 2—4 ROD-200 a podle situace i mostní a planometné tanky. Hlavní údernou sílu odřadů na rozdíl od minulosti budou tvořit tanky. Ve Velké vlastenecké válce se úderným odřadům přidělovalo zpravidla jen několik těžkých tanků nebo shd. Tak např. 236. gardovému střeleckému pluku při průlomu hlavního opevnění pevnosti POZNAŇ v únoru r. 1945 byly přiděleny dvě shd 152mm a 3 ohňometné tanky T-34.

Počet úderných odřadů závisí především na charakteru opevněného prostoru a na úkolu divize. Zároveň je však omezen i počtem jednotek, nutným pro jejich zabezpečení. Tak např. td má celkem jen 12 motostřeleckých rot, msd (nepočítaje tp) jen 9 tankových rot. Z organických prostředků dělostřelectva má msd 9 baterií ráže 122 mm, td jen 3 baterie. Td kromě toho má velmi malý počet BzK a naváděcích zařízení PTRS. Počet úderných odřadů je omezen i počtem velitelů a štábů praporů (celkem u pluku 4), neboť je samozřejmé, že údernému odřadu, který odpovídá svým složením zesílenému praporu, může velet jen velitel praporu.

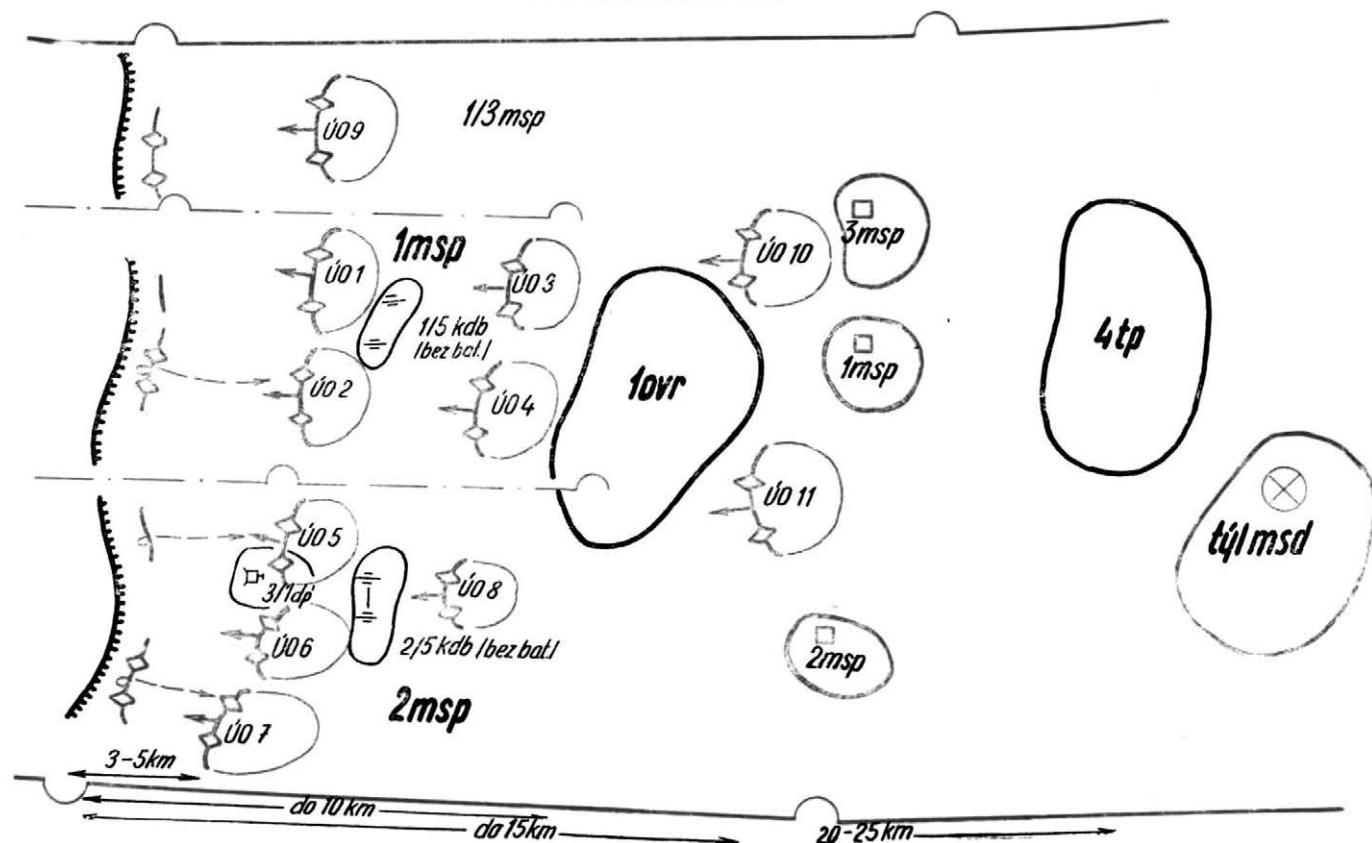
Propočty ukazují, že každý pluk 1. sledu musí mít v prvním sledu 2—3 úderné odřady (abychom zachovali zásadu prolamovat na široké frontě a nenahusťovat bojové sestavy vojsk na malém prostoru) a 1—2 úderné odřady ve druhém sledu.

Bude-li mít opevněný prostor tři postavení, jako např. MAGINOTOVA LINIE, pak úderné odřady 2. sledu pluků budou zpravidla použity při průlomu 2. postavení a na průlom 3. postavení je třeba mít další síly. Tyto je výhodnější mít v záloze velitele divize v počtu 1—2 úderné odřady, aby byl možný manévr na různé směry.

Celkem tedy v pluku 1. sledu bude potřeba mít 3—4 úderné odřady, v záloze divize 1—2 odřady, celkem v divizi se dvěma pluky v prvním sledu 7—10 úderných odřadů, se třemi pluky v prvním sledu (u msd) 10—12 odřadů.

Schéma bojové sestavy msd při průlomu opevněného prostoru

Příloha 1

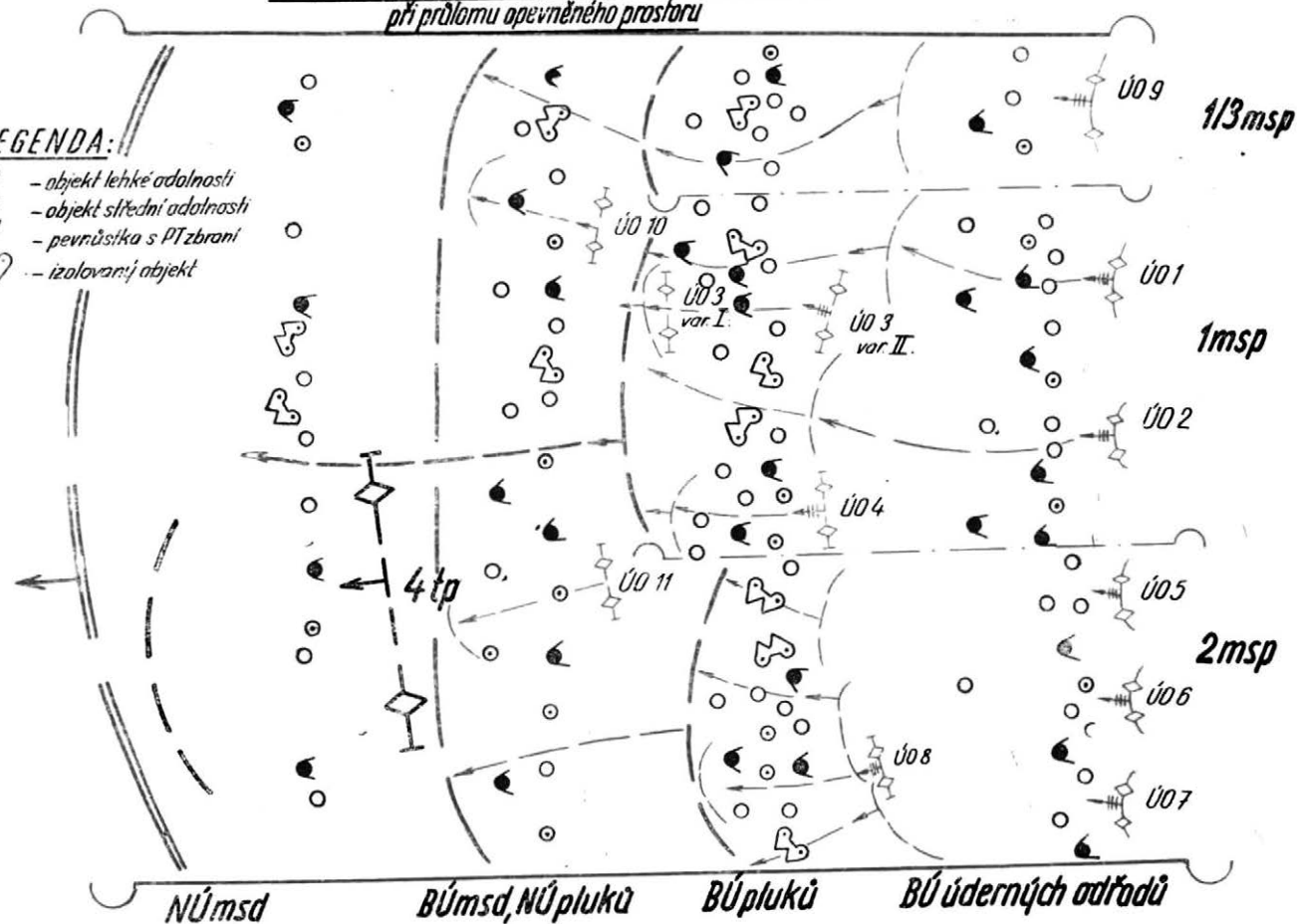

Obsah a hloubka bojových úkolů vojsk při průlomu opevněného prostoru

Příloha 2

LEGENDA:

- - objekt lehké odolnosti
- - objekt střední odolnosti
- ◐ - pevnůstka s PTzbraní
- ◑ - izolovaný objekt

K vytvoření takového počtu odřadů je třeba divizi zesílit: 1—2 kanónovými dělostřeleckými oddíly (td nejméně 2), 1 protitankovým plukem, 1 ženijním praporem, 12—15 ROD-200, popřípadě i ohňometnými tanky a jinými speciálními jednotkami.

Pluku prvního sledu je třeba přidělit 4—6 dělostřeleckých baterií, četů naváděcích zařízení (n. z.) PTŘS, 3—4 ženijní roty a jiné speciální jednotky. Tankovému pluku kromě toho je třeba přidělit i jeden motostřelecký prapor.

Úderné odřady rovněž člení svou sestavu jak do šířky, tak i do hloubky. Uvedené složení odřadů dovoluje vytvořit 3—4 úderné skupiny, každé ve složení četa — rota tanků, četa — rota motostřelecká, do čtyř dělostřelectva pro přímou střelbu, do ženijní čety, 1—2 n. z. PTŘS a 1—2 BzK.

Bude-li opevněný prostor mít charakter jednotlivých ohnisek odporu s trvalými obrannými objekty a v mezerách mezi ohnisky bude obrana polního typu, pak i počet úderných odřadů bude menší a část vojsk pluku, divize bude útočit podle zásad platných pro průlom připravené obrany nepřítele.

Co se týče jaderných zbraní, jejich potřeba pro dokonalé umlčení obrany opevněného prostoru by byla vzhledem k malým účinkům značně vysoká. Vycházíme-li však z reálnějšího propočtu a sice, že pro zabezpečení průlomu každého postavení opevněného prostoru je třeba před každý pluk prvního sledu použít jeden jaderný úder, dostaneme potřebu v průměru 6 jaderných úderů, které by bylo třeba divizi přidělit nebo v její prospěch použít prostředky armády.

Dělostřelecké skupiny vzhledem k poměrně malému počtu přidělovaného a organického dělostřelectva se zpravidla nebudou vytvářet v divizi, ani v pluku prvního sledu.

Velitel pluku si však ponechá zpravidla část dělostřelectva pod přímým velením k ničení především nepřátelských prostředků jaderného napadení a k manévru palbou na nejdůležitější směry. Budou to zejména baterie raketometů, které nebudeme úderným odřadem přidělovat, a dále alespoň 1 baterie kanónového dělostřelectva.

Ženijní jednotky divize (i přidělené) zpravidla přidělíme plukům a v divizi vytvoříme jen POZ v síle do ženijní roty a ženijní zálohu.

PTZ divize budeme vytvářet zpravidla z tankových jednotek pluku druhého sledu (do tr), neboť baterie PT dělostřelectva je výhodnější přidělovat do sestavy úderných odřadů. V řadě případů ji budeme vytvářet až po prolomení opevněného prostoru, neboť během průlomu jsou bojové sestavy pluků 1. sledu dostatečně nasyceny jak tanky, tak i PT prostředky.

Chemická záloha divize bude složena z roty chemického a radiačního průzkumu divize a bude provádět především chemický a radiační průzkum, odstraňovat následky napadení; v některých případech budeme chemické jednotky používat k vytvoření dýmových clon.

Bojová sestava divize pro průlom opevněného prostoru bude značně členěna do hloubky, aby zabezpečovala narůstání úsilí v průběhu průlomu a bude sestávat:

- z bojových sestav pluků prvního sledu;
- z druhého sledu;
- vševojskové zálohy v síle 1—2 úderné odřady;
- z raketového útvaru divize;

- záloh (PTZ, ženíjní, chemické, POZ);
- útvarů a jednotek týlového zabezpečení.

Bojová sestava pluku prvního sledu bude sestávat:

- z bojových sestav úderných odřadů prvního sledu;
- z 1–2 úderných odřadů druhého sledu;
- z dělostřelectva přímé podřízenosti velitele pluku;
- ze záloh: vševojskové (z motostřeleckých a tankových jednotek nezačleněných do úderných odřadů), ženíjní, chemické;
- z jednotek týlového zabezpečení.

Organizace průlomu opevněného prostoru

Organizace průlomu prakticky začíná při vypuknutí války, neboť část strategických úderů, převážně pozemních, bude vedena jak na objekty opevněného prostoru, tak i na vojska, která tento budou zaujímat. Rovněž v průběhu útočné operace půjdou další pozemní údery operačně taktických raket na tyto cíle s úkolem zničit vojska předurčená k obsazení opevněného prostoru, vyřadit hlavní obranné objekty, vytvořit souvislá pásma radioaktivního zamoření a zničení a zabránit tak nebo ztížit úpravu a přípravu objektů, jejich zaujetí i zásobování. Pozemní údery budeme však plánovat tak, aby nebyla ztížena činnost vlastních vojsk. Propočty ukazují, že úroveň radiace při pozemním úderu mohutnosti 1 mt za 5 dní nebude přesahovat 5 r/hod. Při výhodných podmínkách budou vojska organizovat průlom opevněného prostoru z chodu, zejména při dostatečném umlčení hlavních ohnisk a objektů jadernými zbraněmi, letectvem a jinými prostředky ničení, nebude-li mít protivník dostatek času a možností obsadit opevnění a organizovat obranu, zejména systém paleb. V opačném případě, nebo nepodaří-li se průlom z chodu, budou vojska organizovat průlom s přípravou ve zkrácených lhůtách.

Abys vojska mohla organizovaně a bez časových ztrát zahájit průlom, je třeba řadu bezprostředních opatření na stupni divize a níže uskutečnit za přibližování vojsk k opevněnému prostoru. Bude to zejména pečlivé studium a vyhodnocení systému obrany opevněného prostoru, průběh jednotlivých linií, hustota objektů na směrech, určení nejslabších míst v systému obrany, možnosti obejití hlavních uzlů obrany, přístupové cesty a jiné úkoly, které určuje Polní řád ČSLA.

Tyto údaje možno zjistit z různých schémat, map, fotografií apod., které jsou zpravidla k dispozici již v míru a kromě toho i studium leteckých snímků, pořizovaných soustavně od zahájení operace až do doby průlomu. Řada údajů o systému opevnění, jednotkách nepřítel, obsazení jednotlivých objektů apod., bude získána i ostatními prostředky ve štábu armády a včas doručena svazkům.

Na základě všech dostupných zpráv se zpracovávají na mapách (schématech) velkého měřítka veškeré údaje o objektech opevněného prostoru a závčas se doručují až do velitele roty (baterie) vto.

Na základě všech zjištěných zpráv velitel divize ještě před příchodem čelních jednotek k opevněnému prostoru přijímá rozhodnutí a vydává úkoly vojskům. Na základě rozhodnutí velitele organizují pluky úderné odřady tak, aby divize vyšla k opevněnému prostoru v té sestavě, ve které jej budou prolamovat. U motostřeleckých divízi organizace úderných odřadů v průběhu bojové činnosti nebude činit zvláštních obtíží, neboť tyto budou organizovány na bázi organických jednotek (např. motostřeleckému praporu bývá zpravidla přidělena nejméně

tanková rota, do dělostřeleckého oddílu, ženijní jednotky apod.). Určité těžkosti budou u tankových divizí, kde je třeba včas vyvést z boje motostřelecký pluk a přidělit jej po praporech tankovým plukům, aby mohly vytvořit úderné odřady.

Ve svém rozhodnutí pro průlom opevněného prostoru bude velitel divize určovat:

- zámysl boje s určením hlavního uskupení nepřítele a způsobů jeho ničení, směru hlavního úderu a ostatních úderů, bojovou sestavu divize, způsob použití jaderných zbraní;

- úkoly raketových vojsk a dělostřelectva s uvedením hlavních a záložních objektů, mohutnosti náplně, druhu výbuchu, doby provedení, délky palebné přípravy a palebné podpory průlomu, doby pohotovosti;

- úkoly pluků: posilové prostředky, směr hlavního úderu, bližší a následující úkol, směr dalšího útoku, počet a složení úderných odřadů, výchozí položení k útoku, rozhraní, VS a dobu pohotovosti;

- úkoly, které plní ve prospěch divize letectvo, popřípadě výsadky;

- základní otázky součinnosti;

- úkoly vojska PVO;

- úkoly záloh: složení, výchozí položení, úkoly;

- organizaci velení.

Velitel pluku vydává obdobné rozhodnutí pro svůj stupeň velení.

Pokyny pro zabezpečení bojové činnosti samostatně velitel zpravidla vydávat nebude a zabezpečení budou organizovat příslušní odborní náčelníci po schválení navrhovaných opatření velitelem.

Závažný úkol při přípravě průlomu bude organizace součinnosti. Organizace součinnosti spočívá ve sladění činnosti vojsk podle cíle, místa, času a způsobů plnění úkolů a v usměrnění jejich úsilí na dosažení stanovených cílů.

Součinnost bude velitel divize zpravidla organizovat ještě před vyjitím čelních jednotek k opevněnému prostoru, a to na plánech velkého měřítka nebo bude-li více času, na plastickém stole. V případě potřeby některé otázky může později upřesnit i v terénu.

U velitele pluku i praporu (úderného odřadu) je žádoucí, aby součinnost organizoval přímo v terénu pro průlom pozorovacího sledu a 1. postavení, méně podrobně na celou hloubku obrany s tím, že zejména velitelé úderných odřadů a skupin budou zásadní otázky součinnosti upřeshňovat před průlomem každého dalšího postavení nebo uzlu obrany.

Velitel divize při organizaci součinnosti musí řešit především tyto otázky:

- dobu, pořadí a způsob zaujetí výchozího položení při útoku s přípravou, jeho zabezpečení a utajení;

- určit bezpečnostní čáry, které nesmějí vojska překročit do zahájení vlastních jaderných úderů, způsob vyvedení jednotek v dotyku při jaderných úderech na přední okraj obrany;

- palebnou přípravu průlomu (jadernou, dělostřeleckou, leteckou): zahájení, trvání, časový průběh, účast dělostřelectva a tanků druhých sledů a záloh, zaujetí palebného postavení, úkoly dělostřelectva pro přímou střelbu a opatření pro jeho ochranu a úkoly, které plní letectvo;

- ženijní vybudování výchozího položení ke zteči, zejména přístupových

cest, palebných postavení dělostřelectva a tanků pro přímou střelbu, maskovací opatření;

- způsob oslepení nejdůležitějších objektů a uzlů obrany před ztečí (použití ohňometných, dýmových a zápalných prostředků);

- zteč pozorovacího sledu a 1. postavení opevněného prostoru, které objekty zničit nebo blokovat, způsob jejich ničení, rozvíjení útoku do hloubky a průlom dalších postavení;

- palebnou podporu průlomu (úkoly a objekty oddílů vojenských raket, dělostřelectva, letectva), bezpečnostní opatření vlastních vojsk;

- způsoby překonávání ženíjních zátarasů (PT příkopů, jehlanů, drátěných zátarasů, minových polí) a vodních překážek (zavodňování a plavební kanály, řeky);

- součinnost mezi pluky (údernými odřady) při ničení důležitých uzlů obrany (úder do boku, blokování a ničení objektů na stycích a bocích sestav, ničení objektů, které zůstaly v týlu vlastních vojsk);

- zabezpečení zasazení úderných odřadů ze zálohy pluku, divize a druhého sledu divize (uvolnění os, přeskupení posilových prostředků, zabezpečení jadernými údery a palbou klasických zbraní);

- odrážení protiztečí nepřitele;

- budou-li použity vzdušné výsadky, určit hlavní otázky součinnosti s nimi (čáru zastavení paleb, čáru signálů, místa setkání velitelů, vzájemnou podporu palbou i manévrem);

- opatření pro ochranu vojsk při boji v prostorech zamořených radioaktivními látkami po vlastních pozemních jaderných úderech;

- způsob spojení a velení;

- signály součinnosti.

Velitelé pluků a praporů řeší obdobné otázky, ovšem s daleko větší podrobností a přímo v terénu. Zejména je třeba konkrétně určit cíle pro dělostřelectvo a jakého výsledku dosáhnout (umlčení, oslepení, boření, ničení), místa zřízení průchodů v zátarasech, skryté přiblížení úderných skupin k objektům, zjistit hluché prostory, palebný systém apod.

Součinnost je třeba upřesňovat po splnění každého dílčího úkolu a udržovat ji v průběhu celého průlomu a narušenou součinnost ihned obnovovat.

Organizace boje s přípravou ve zkrácených lhůtách může být zakončena na všech stupních za 6—8 hodin. V některých případech, v závislosti na době navázání dotyku čelních jednotek s předním okrajem obrany, bude výhodnější na přípravu vyčlenit i delší čas tak, aby veškerá organizace boje (zejména organizace součinnosti) probíhala v denní době; noční doby potom využít k zaujetí východního položení údernými odřady, zaujetí palebných postavení tanků a děl pro přímou střelbu, ražení průchodů v zátarasech aj. Čas „Č“ v tomto případě stanovit za svítání.

Třebaže vojska musí být vycvičena bojovat v noci, stejně jako ve dne, je podle našeho názoru velmi obtížné prolamovat silně opevněnou obranu nepřitele s dobře organizovaným systémem paleb, zejména šikmých a bočních v neznámém terénu v podmínkách omezené viditelnosti. Úspěch průlomu bude v mnohém záviset na účinnosti přímé střelby na střílny a průzory pevnůstek, která při dosa-
vadním nedostatečném vybavení vojsk prostředky pro vidění v noci by byla malo přesná. Poměrně malá hloubka stávajících opevněných prostorů naopak

vytváří předpoklady pro jeho prolomení během světlé části dne. Z těchto důvodů je třeba dobu zahájení průlomu volit tak, aby v závislosti na hloubce a předpokládaném tempu vojska prolomila opevněný prostor za světla.

Vedení boje

Před zahájením průlomu s přípravou ve zkrácených lhůtách vojska zpravidla zaujímají výchozí položení. Výchozí položení volíme tak, aby skýtalo výhodné podmínky pro maskování a ukrytí živé síly před nepřátelským pozorováním a palbou dělostřelectva.

Vzdálenosti od předního okraje obrany je třeba určovat v závislosti na použití vlastních jaderných zbraní, tj. aby byla dodržena bezpečnostní vzdálenost, která činí u jaderných náplní 3—20 kt v průměru 3—5 km.

Výchozí položení vojska zaujímají krátce před vlastními jadernými údery pod ochranou jednotek v dotyku, oddílů vojskových raket a dělostřelectva. Vzhledem k nedostatku času pro ženijní budování budou vojska využívat zejména osad, lesů a ochranných vlastností terénu. Bezpodmínečně je však nutné, aby ženijní jednotky upravily cesty až na čáru rozvinutí, a to nejméně jednu pro každý úderný odřad 1. sledu a palebná postavení tanků a děl pro přímou střelbu.

Palebná příprava útoku začíná v určenou hodinu a bude zpravidla zahájena jadernými údery na přední okraj opevněného prostoru. V tomto případě bude nutné včas odvést jednotky z dotyku na bezpečnostní vzdálenost. Bezprostředně po jaderných úderech zahajuje palbu dělostřelectvo pro nepřímou střelbu a pod jeho ochranou přesunují se do připravených palebných postavení děla a tanky pro přímou střelbu, které po 15—30 minutách po úderech mohou zahájit palbu.

Při určení počtu hlavní a délky palebné přípravy vycházíme z předpokladu, že v úseku průlomu úderného odřadu v jednom postavení může být v průměru do 6—7 objektů lehkého typu, 1—2 objekty střední odolnosti a 1 izolovaný objekt.

Podle zkušeností z Velké vlastenecké války pevnůstku lehkého typu můžeme ničit 1 hlavní, pevnůstku střední odolnosti 2 hlavními a izolovaný objekt 3—4 hlavními.

Podle již uvedeného složení každý úderný odřad bude mít 10—16 dělostřeleckých hlavní, což plně dostačuje. Naopak, počet tanků v úderných odřadech nám dovoluje vyčlenit pro ničení každého objektu další hlavní, než určuje norma.

Letectvo se může zúčastnit palebné přípravy útoku po 20 minutách především údery na druhé sledy a zálohy, obranu polního typu v mezerách mezi opevněními. Použit letectvo k ničení pevnůstek bude málo efektivní.

V poslední části palebné přípravy při výhodných meteorologických podmínkách může dělostřelectvo oslepit hlavní objekty, bránící postupu vlastních vojsk, dýmovým nebo zápalným střelivem.

Po skončení jaderných úderů, v závislosti na vzdálenosti výchozího položení a délce palebné přípravy, zahajují přesun i úderné odřady a zaujímají východiště ke zteči. Bude výhodné, aby v průběhu 20—30 minut před časem „Č“ velitelé nejnižších stupňů seznámili všechny vojáky s jejich úkolem a přímo v terénu ukázali směry postupu jednotlivých skupin.

V průběhu palebné přípravy ženijní jednotky razí průchody v zátarasech pomocí raketových odtarasovačů a zřizují na nich pořádkovou službu.

V určený čas „Č“ zahajují úderné odřady zteč. Využívajíce hluchých prostorů, skrytě se přiblíží k objektům a ničí jejich osádky i objekty pomocí usměr-

něných náloží, pokud nebyly vyraženy přímou střelbou dělostřelectva (usměrněná nálož PN-14 probíjí pancíř do 50 cm, železobeton do 1,5 m).

Do objektů větších rozměrů je třeba vnikat vytvořenými otvory nebo zničenou vchodovou částí a ničit jejich osádky. U vícepatrových objektů má tento boj charakteristické rysy boje o dům. Pokud nelze vyřadit celý objekt, což zejména u středních a těžkých staveb bude velmi obtížné, zničíme především těžké zbraně objektu a zařízení pro jejich lafetaci a navádění jako pancéřové kopule, vysunovatelné věže, pozorovací a naváděcí kopule aj.

V boji o každé postavení je třeba široce využívat **manévru palbou i pohybem, úderů do boku a týlu pevnůstek**, kde zpravidla pevnůstky mají menší tloušťku stěn.

Vojska musí využívat okolnosti, že celý systém paleb jednotlivých objektů je vzájemně svázán a zničením jedné nebo několika pevnůstek je celý palebný systém narušen.

Část tanků úderných skupin přímou střelbou do střilen a průzorů umožňují postup pěchotě, část jich směle proniká mezerami mezi objekty a vychází do jejich týlu.

Děla pro přímou střelbu zabezpečují postup úderných skupin do bezprostřední blízkosti objektu především palbou na sousední objekty, kryjící boční a šikmou palbou přístup k objektu zteče a na objekty umístěné v hloubce postavení.

Část dělostřelectva přitom postupuje přímo v bojových sestavách úderných odřadů, zejména BzK a děla menší ráže. Naváděcí zařízení PTRS postupují tak, aby měla zabezpečen alespoň minimální dostřel na nejbližší objekty (jejich použití je výhodné pro poměrně dobrou přesnost i průbojnost — pancíř do 30 cm, železobeton do 120 cm).

Děla pro nepřímou střelbu boří objekty v 2. postavení a v mezeře mezi 1. a 2. postavením.

Předvídáme-li jaderné úderů v 2. postavení, pak je uskutečnime buď při zahájení zteče 1. postavení, nebo v průběhu jeho průlomu, neboť vzdálenost mezi jednotlivými postaveními se prakticky rovná bezpečnostní vzdálenosti pro nekrytou živou sílu pro jaderný nábor malé ráže.

Po prolomení 1. postavení tanky směle pronikají do hloubky opevněného prostoru. Obcházejí jednotlivé pevnůstky v mezeře mezi 1. a 2. postavením, využívají výsledky jaderných úderů a snaží se z chodu prolomit obranu 2. postavení a proniknout do hloubky.

Nepodaří-li se prolomit další obranné postavení opevněného prostoru z chodu, organizuje se průlom ve zkrácené lhůtě, ale především na stupni úderný odřad — úderná skupina a níže. Proto i doba na tuto organizaci se podstatně zkrátí a nebude zpravidla převyšovat 2–3 hodiny. Do této doby počítáme i palebnou přípravu zteče, jejíž délka bude záviset na množství trvalých obranných objektů a počtu hlavní pro jejich ničení a boření.

Vzhledem k tomu, že část úderných odřadů bude blokovat některé objekty na 1. postavení nebo v jeho hloubce, popřípadě i rozvíjet útok do boku s cílem rozšířit průlom, bude třeba k narůstání tempa útoku zasadit úderné odřady druhého sledu prvosledových pluků.

K zabezpečení jejich zasazení velitel pluku musí určit osu přesunu, čaru rozvinutí, zabezpečení zasazení vojsky 1. sledu a přeskupit část sil a prostředků, zejména dělostřeleckých a předat zasazovaným odřadům.

Rozvinovat tyto odřady bude nejvýhodnější v době palebné přípravy zteče s tím, že už předem velitel odřadu i velitelé úderných skupin provedli součinnost přímo v terénu. Po krátkém upřesnění úkolu všem příslušníkům úderných skupin zahájí zasazovaný úderný odřad po skončení palebné přípravy zteč spolu s vojsky 1. sledu.

Při zasazování záloh i druhých sledů v daleko větší míře než při normálních podmínkách boje platí zásada — nedovolit nakupení většího množství sil na malém prostoru, neboť **ukrytí živé síly i bojové techniky v trvalých odolných obranných objektech dovoluje nepříteli uskutečnit jaderné údery prakticky bezprostředně před svoje jednotky.**

Obdobně jako průlom 2. postavení obrany budeme organizovat i průlom dalších postavení, který si opět vyžadá zasazení dalších sil. Přitom je třeba, aby opevněný prostor byl prolomen v pásmech pluků, popřípadě i divize v takové šířce, která by zabezpečovala bezpečný přesun dalších sledů útočících vojsk divize, armádních záloh i tylů všech stupňů. Zůstanou-li v pásmu průlomu některé objekty nezničené, budeme je blokovat přímou střelbou vyčleněných děl a tanků, tak, aby nemohly narušit svou palbou, zejména dělostřeleckou a protitankovou, přesuny dalších našich jednotek.

Větší obranné objekty mají zpravidla zabezpečenou kruhovou obranu a mají dostatek zásob munice, proviantu i ostatního materiálu na řadu dní i týdnů.

Vyskytnou-li se v průběhu průlomu na cestě útočících vojsk vodní překážky, jako plavební a zavodňovací kanály, řeky apod., bude činnost vojsk značně ztížena. Určitým nedostatkem obrany opevněných prostorů v podmínkách západního válčiště je skutečnost, že umělé vodní stavby byly vybudovány většinou později, než trvalé obranné objekty, proto nejsou vzájemně mezi sebou svázány.

Zavodňovací kanály, jejichž šířka nepřevyšuje 10—15 m, překonávají vojska pomocí mostních tanků, ostatní vodní překážky pomocí přepravních prostředků.

V některých případech může být k urychlení průlomu použito vzdušných výsadek. Budou to zpravidla výsadky operační, neboť taktické výsadky v síle praporu by nebyly schopny udržet se do příchodu vlastních vojsk.

Vzhledem k charakteru opevněného prostoru a malé účinnosti jaderných zbraní na trvalé obranné stavby nebylo by účelné shazovat výsadek mezi jednotlivá postavení. **Výhodnější je výsadek vysadit za opevněný prostor,** odkud může plnit tyto úkoly:

- ničit nepřátelské prostředky jaderného napadení, prostředky navedení, místa velení;

- nedovolit zálohám nepřítele vně opevněného prostoru zasáhnout v průběhu průlomu do boje;

- v součinnosti s prolamujícími vojsky divize úderem z tylu zničit jednotky nepřítele v posledním obranném postavení a zmocnit se něj.

Vzhledem k nízkému tempu průlomu (1—1,5 km za hodinu) shodíme výsadek současně se zahájením průlomu předního okraje opevněného prostoru.

Pluk druhého sledu divize zasadí zpravidla až do průlomu celého opevněného prostoru k rychlému rozvinutí útoku do hloubky. V některých případech může dokončovat průlom posledního obranného postavení, zvláště nebude-li toto plně vybudováno a mezi jednotlivými objekty a uzly obrany budou značné mezery, vyplněné jen obranou polního typu a rovněž v případě, že vzdušný výsadek povede vstřícný úder.